

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hizb-ut Tahrir Emiri Şeyh Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin Sorularına Verilen Cevaplar

Soru Cevap
Alış Veriş İle İlgili Hükümler
Abo Ali

Soru:

es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh

Biz, altının gümüşle veya farklı cinslerden biriyle ancak peşin olmak şartıyla satışının caiz olduğunu biliyoruz. Onda vadeli satış caiz değildir. Ama bazen biz borçla tuz veya ekmeğin satın alıyoruz. Bu haram mıdır ya da nedir? Açıklamanızı rica ediyorum, Allah Subhânehu ve Teâlâ sizi korusun.

Ebu Ali, Filistin

Cevap:

Aleykum'us Selam ve Rahmetullahi ve Berakâtuh

1- Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

الذهب بالذهب، والفضة بالفضة، والبر بالبر، والشعير بالشعير، والتمر بالتمر، والملح بالملح مثلاً بمثل سواء بسواء يداً بيد. فإذا اختلفت هذه الأصناف الذهب بالذهب، والفضة بالفضة، والبر بالبر، والشعير بالشعير، والتمر بالتمر، والملح بالملح مثلاً بمثل سواء بسواء يداً بيد. فإذا اختلفت هذه الأصناف **“Altın altınla, gümüş gümüşle, buğday buğdayla, arpa arpayla, hurma hurmayla ve tuz tuzla misli misline, eşit ve peşin şekilde trampa edilir. Farklı cinsler birbiriyle mübadele edilirse, peşin olmak şartıyla dilediğiniz gibi satış yapınız.”** [el-Buhari, Müslim]

Nass açıktır, bu Ribevi malların cinsleri değiştiğinde, dilediğiniz gibi satış yapabilirsiniz. Yani misli misline şart değildir, ama karşılıklı olarak malı teslim almak şarttır. “Cinsler” lafzı, geneldir ve tüm Ribevi malları, yani hadiste geçen altı cinsi kapsar. Bundan ancak nassla istisna yapılır. Ortada da nass olmadığına göre buğdayın arpayla, buğdayın altınla veya arpanın gümüşle, hurmanın tuzla, hurmanın altınla, ya da tuzun gümüşle vb. trampa değerleri ve fiyatlar ne kadar farklı olursa olsun satışı caizdir. Ama borçla değil, peşin olması şarttır. Altın ve gümüş için geçerli olan kâğıt paralar için de geçerlidir. Aralarındaki illet [para] ortaktır. Yani fiyat ve ücret olarak kullanılabilirler.

2- Ribevi malların satışı esnasında karşılıklı olarak malı teslim almak farzdır konusuna bir istisna geldi. O da şu dört çeşit ürünün “buğday, arpa, tuz ve hurma” satışı anında rehin vermek şartıyla borçlu satış caizdir. Müslim, Âişe RadiyAllahu Anh’dan rivayet ettiğine göre

“*Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem*” أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ. وَرَهْنَهُ دِرْهَمًا لَهٗ مِنْ حَيْدِيٍّ **“Yiyecek** الطعام بالطعام مثلاً بمثل وكان طعامنا يومئذٍ الشعير **“Yiyecek yiyeceklerle misli misline. O gün bizim yiyeceğimiz arpa idi.”** [Ahmed, Müslim] Bu hadise göre dört Ribevi malı borçla satın almak caizdir. Ancak parası ödenene kadar satıcıya bir şeyi rehin vermek gerekiyor.

3- Ancak alacaklı ile borçlu birbirlerine güvenirlerse, rehin vermeye gerek yoktur. Bunun delili Allah Subhânehu ve Teâlâ’nın şu sözüdür:

“*Yolculukta*” وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ **“Yolculukta olur da, yazacak kimse bulamazsanız (borca karşılık) alınmış bir rehin de yeterlidir. Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin ve (bu hususta) Rabbi olan Allah’tan korksun.”** [Bakara 283] Bu ayeti kerime, yolculuk esnasında alacaklı ile borçlu birbirlerine güvenirlerse, rehine gerek olmadığını ifade eder. Bu ayeti kerime, dört çeşit Ribevi malın “buğday, arpa, tuz ve hurma” borçla satışı anındaki rehin için de geçerlidir. Nitekim Allah Subhânehu ve Teâlâ şöyle buyurdu:

فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ **“Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin.”** [Bakara 283] Ayetin delaleti açıktır, bu durumda rehin alınmayabilir.

4- Buna göre dört çeşit Ribevi ürünün “buğday, arpa, hurma ve tuz” borçla satışı caizdir. Ancak borca karşılık bir şeyi rehin vermek gerekiyor. Ya da alıcı ve satıcı birbirlerine güvenirlerse rehin vermeksiz satış da caizdir. Tabii bu, doğruluk ve güvene, alacaklı ile borçlunun birbirini iyi tanınmasına ve birbirlerine olan güvene bağlıdır. Bu ise her zaman olmayabilir. Dolayısıyla Müslümanın harama düşmemesi için daha güzel olan bu Ribevi malları borçla satın almamaktır. Ancak alıcı ile satıcı birbirine yakinen güveniyorsa müstesnadır. Hem satıcı hem de alıcı birbirlerine olan güvenden emin iseler, o zaman bu malların borçla satışı caizdir. Yani borçla satın alınıp alınamayacağını sorduğun tuzun o satışı caizdir. Ancak şu ayeti kerime gerçekleşmiş olmalıdır:

فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا **“Eğer birbirinize güvenirsiniz “** [Bakara 283]

5- İbn Battal’ın Sahihu’l Buhari’nin şerhinde veresiye yiyecek satın almak bölümünde şöyle geçmektedir: *“Belli vade ile belli fiyat karşılığında yiyecek satın almanın caiz olduğu konusunda ilim ehli arasında hiçbir ihtilaf yoktur.”*

el-Ceziri’nin Dört Mezhebe göre Fıkıh kitabında ise Ribevi malların satışı hakkında şöyle geçmektedir: *“Mübadelenin biri nakit, diğeri yiyecek olursa, veresiye sahihtir.”*

Muğni adlı eserinde dört çeşit Ribevi malın borçla birbirleri ile satışının haram olduğu konusundan bahseden İbnu’l Kayyum şöyle dedi: *“Ribevi mallar, dirhem veya diğer ölçülebilir mallar ile veresiye satılırsa böyle değildir. Çünkü ihtiyaç bunu gerektiriyor.”*

Kardeşiniz Ata İbn Halil Ebu Raşta

Facebook sayfasının linki:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=220629058105179>